

MUISTIO VANHUS- JA VAMMAISNEUVOSTO YLIMÄÄRÄINEN KOKOUS MUISTIO

Aika: 5.8.2026 klo 12.00 – 14.00

Paikka: kokoushuone 3, 3. krs

Läsnä:

Nina Merikanto, puheenjohtaja, Lounais-Suomen neuroyhdistys ry/Neurolitto

Eliisa Lehti, varapuheenjohtaja, Eläkeliiton Liedon yhdistys

Soili Leppänen, Liedon Eläkkeensaajat ry

Hanna Mäkinen, Eläkeliiton Tarvasjoen yhdistys

Taru Luukkala, V-S Näkövammaiset ry

Leena Tervahartiala, Liedon seniorit ry

Anna Vienonen, Turun kuuloyhdistys ry

~~Kaarina Saarenpää, Liedon seurakunta~~

~~Emmi Samsten, Turun seudun omaishoitajat ry~~

~~Jani Äijälä, toimialajohtaja hyvinvointipalvelut~~

Carita Kankare, sihteeri

1. Liedon Vanhus- ja vammaisneuvoston lausunto Varhan palveluverkkosuunnitelman 2027–2029 sekä palveluverkkovision 2027–2037 luonnoksista

Eliisa kertoi palveluverkkosuunnitelmasta ja palveluverkkovisiosta. Keskustelimme aiheesta ja täytimme yhdessä vastaukset palveluverkkosuunnitelmaan ja palveluverkkovisioon.

Lausunnot lähetetään Varhalle 9.8. klo 12.00 mennessä.

LIITTEET: Liedon Vanhus- ja vammaisneuvoston lausunto Varhan

palveluverkkosuunnitelman 2027–2029 sekä palveluverkkovision 2027–2037 luonnoksista.

Kirjauspohja lausunnolle Varhan palveluverkkosuunnitelmasta vuosille 2027-2029

Pyydämme teitä arvioimaan, miten palveluverkkosuunnitelman luonnos vastaa sisällöltään Varhan 25.2.2026 hyväksytyn palvelustrategian mukaisia palveluverkkoperiaatteita erityisesti siinä palvelukokonaisuudessa, joka liittyy toimielimenne vastualueeseen tai edustamaanne asukasryhmään.

Kannanotto kirjataan kunkin palvelukokonaisuuden palveluverkkoperiaatteiden alle varattuun tilaan.

Palvelustrategian yleiset kaikkia palveluja koskevat periaatteet

Palveluverkko

- Palveluverkko perustuu väestön ja asiakasryhmien tarpeisiin ja kykyyn asioida palveluissa. Huomioimme väestön alueellisen kehityksen ja otamme palveluverkkopäätösten alueelliset vaikutukset huomioon päätöksenteossa.
- Huomioimme palveluverkon suunnittelussa luonnolliset asiointisuunnat ja liikenneyhteydet, henkilöstön saatavuuden, kiinteistöjen kunnon ja muun saatavilla olevan tilakapasiteetin sekä talouden reunaehdot.
- Palveluverkkomme tukee palveluintegraatiota ja monialaista yhteistyötä sekä vahvistaa palvelujen vaikuttavuutta Varhan eri alueilla. Tähtäämme tehokkaaseen tilankäyttöön.
- Palveluverkon muutoksissa huolehdimme, että asiakkaiden palvelut toimivat keskeytyksettä toiminnan uudelleen organisoinnista huolimatta.
- Palveluverkon muuttuessa tuemme henkilöstöä ja pidämme kiinni osaajista.

Saavutettava ja monikanavainen palveluverkko koostuu fyysisistä toimipisteistä, liikkuvista palveluista ja digitaalisista palveluista.

Hyvinvointialue edistää osaltaan Varsinais-Suomen ja sen eri alueiden elinvoimaa yhteistyössä kuntien kanssa.

varha

Arvio yleisten palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta		
	toteutuu pääsääntöisesti	x
	toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?		
Saavutettava palveluverkko ei toteudu niillä alueilla, joilla ei ole luonnollisia asiointisuuntia ja liikenneyhteyksiä harvenevien palvelujen verkostossa. Saavutettavuus, esteettömyys, yhdenvertaisuus heikentyvät huomattavasti.		
Muutosehdotus		
Vapaat kommentit		
Toimipisteiden määrää ja palveluita on vähennetty nyt jo liikaa.		

Sosiaali- ja terveyskeskus- palveluissa tarjotaan monialaisia palveluja väestön tarpeiden ja elämänvaiheiden mukaisesti

- Sosiaali- ja terveyskeskusten asema palvelujärjestelmässä on vahva.
- Kehitämme sote-keskusten, -asemien ja -pisteiden palveluvalikoimaa ja palveluverkkoa vaikuttavuuteen perustuen.
- Tavoitteenamme on vahvistaa palvelujen integraatiota kehittämällä yhteisiä toimintatapoja ja palveluketjuja. Silloin kun on tarkoituksenmukaista, palveluita integroidaan myös fyysisiin toimitiloihin.
- Parannamme ammattilaisten välisiä konsultaatiomahdollisuuksia.
- Järjestämme palveluja myös liikkuvina, mikäli se parantaa palvelujen tarpeenmukaista saavutettavuutta edistävät yhdenvertaisuutta ja on vähintään yhtä kustannustehokasta kuin kiinteässä toimipisteessä tuotettuna.

varha

Arvio sote-keskuspalvelujen yleisten palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta		
	toteutuu pääsääntöisesti	
	toteutuu puutteellisesti	x
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?		
Liikkuvien palvelujen järjestämisen ehtona ei saa olla se, että ne ovat yhtä kustannustehokkaita kiinteään toimipisteeseen verrattuna. Kustannusta vertailtaessa täytyy mittarina olla myös asiakkaan ja yhteiskunnan saama terveyshyöty sairauksien hoitamisen tehokkuudessa ja pitkittymisen ehkäisyssä. Yksi lonkkamurtuma matkalla etäällä oleviin palveluihin maksaa yhteiskunnalle kymmeniä tuhansia euroja.		
Muutosehdotus		
Vapaat kommentit		

Palveluverkon muodostamisen periaatteet

- Tarjoamme sote-keskuksissa ja sote-
asemilla avoterveydenhuollon peruspalveluja kuten
lääkäri- ja hoitajavastaanottoja koko Varsinais-
Suomen väestölle.
- Sote-keskukset sijoittuvat suuriin väestökeskittyisiin
ja sote-asemat pienempiin väestökeskittyisiin.
- Pitkän aikavälin tavoitteena on sote-keskusten
kiirevastaanottojen laajentaminen virka-ajan
ulkopuolelle ja onnistuneen työnjaon rakentaminen
erikoissairaanhoidon ja sote-keskuspalveluiden
välille.
- Sote-pisteet tarjoavat lähipalveluna suppean
valikoiman avoterveydenhuollon palveluita potilaan
tarpeisiin huomioiden mm. saariston
erityisolosuhteet. Niiden sijainti määritellään väestön
tarpeiden ja väestön kehityksen mukaisesti.
- Myös kausi- ja kesäasukkaiden palvelutarpeisiin
pyritään vastaamaan palvelutarpeen mukaisesti.

Avoterveydenhuolto

- Määrittelemme palveluverkon
tiheyden huomioiden väestön
asumisen ja liikenneyhteydet,
yhdenvertaisuuden hoidon tarpeet
ja kielelliset oikeudet.
- Suunnittelemme palveluverkon ja
toimitilat tukemaan digitalisaatiota
sekä uusia hoitoteknologioita.
- Tilat ovat turvallisia asiakkaille,
potilaille- ja henkilöstölle.
- Huolehdimme tilankäytön
tehokkuudesta yhteistyössä
Varhan muiden palvelujen
kanssa.

Arvio avoterveydenhuollon palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
toteutuu pääsääntöisesti	x
toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?	
Pienissä kunnissa sote-pisteissä avoterveydenhuollon palvelutarjonta heikkenee. Mikä on sote- keskusten, sote-asemien ja sote-pisteiden sijoittumisen perusteena oleva väestömäärä? Liedon yli 20 000 asukkaan muuttovoittoisessa pinta-alaltaan laajassa kaupungissa on vain sote-asema ja Tarvasjoen alueella sote-piste.	
Muutosehdotus	
Vapaat kommentit	

Palveluverkon muodostamisen periaatteet

Mielenterveys- ja päihdepalvelut

- Tarjoamme täysi-ikäisten mielenterveys-päihde- ja riippuvuushoitoa sote-keskuksissa ja sote-asemilla, soveltuvin osin myös sote-pisteissä.
- Palveluja voidaan tuottaa myös asiakkaalle soveltuvina digitaalisina etäpalveluina.
- Palveluverkkoon kuuluvat myös monimuotoisesti tuotetut palvelut, kuten matalan kynnyksen palvelut sekä kotiin vietävät ja jalkautuvat palvelut.
- Keskitettyjä tai erityistä osaamista vaativia yhteisiä palvelupisteitä ovat selviämishoito, laitospäihdehoito, terveysneuvonta, matalan kynnyksen päihdehoito sekä laitospäihdehoito ja intensiivinen avomuotoinen päihdekuntoutus.
- Päiväkeskustoiminnan yhteydessä järjestämme huumeiden käyttäjien terveysneuvontaa ja matalan kynnyksen päihdevastaanottotoimintaa.

Arvio mielenterveys- ja päihdepalvelujen palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
toteutuu pääsääntöisesti	
toteutuu puutteellisesti	x
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?	
Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden palvelut tulee olla mahdollisimman lähellä. Erityisesti näille ryhmille on vaikeaa saapua sovitusti hoitoon, mikäli palvelut siirtyvät liian kauas oman asuinkunnan ulkopuolelle. Hoidon tarve on usein pitkäkestoista. Hoidon onnistuminen vaikeutuu, jos hoitoon ei voi tai jaksaa hakeutua eikä siihen jaksaa sitoutua. Liedon täysi-ikäisten mielenterveys- ja päihdepalvelut siirtyvät jo syksyllä 2026 Liedosta Kaarinaan, mikä on selkeä heikennys ja vastoin nykyistä strategiaa.	
Muutosehdotus	
Vapaat kommentit	

Palveluverkon muodostamisen periaatteet

Suun terveydenhuolto

- Tarjoamme kattavat suun terveydenhuollon perushammashoidon palvelut pääsääntöisesti useimmissa sote-keskuksissa ja -asemilla.
- Valikoiduissa sote-keskuksissa tarjoamme myös perustason erikoishammashoitoa ja erityisryhmien palvelua.
- Väestön suun terveydenhuollon palvelut ja lasten ja nuorten oikomishoidon (erikoishammashoidon) palvelut tarjotaan palveluverkkosuunnitelmassa tarkemmin määriteltävän kohtuullisen asiointimatkan päässä.
- Palvelujen keskittämistä voidaan harkita kun se laajentaa palveluvalikoimaa, parantaa kustannustehokkuutta ja resurssien käyttöä eikä heikennä yhdenvertaisuutta merkittävästi.
- Selvitämme ja kehitämme palvelujen järjestämisen vaihtoehtoja saavutettavuuden parantamiseksi eri asiakasryhmille.
- Toimipisteet ja palveluresurssit mitoitetaan väestön alueellisen palvelutarpeen mukaisesti.
- Arvioimme tapauskohtaisesti pienten, matalan käyttöasteen sekä heikon henkilöstösaatavuuden yksiköiden jatkomahdollisuuksia. Mahdollisissa muutoksissa turvaamme alueen asukkaiden palvelut lähialueen muissa toimipisteissä.
- Lasten ja nuorten suun terveydenhuollossa saavutettavuus koulupäivän aikana on keskeinen kriteeri palveluverkosta ja liikkuvista palveluista päätettäessä.

varha

Arvio suun terveydenhuollon palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
toteutuu pääsääntöisesti	x
toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?	
Muutosehdotus	
Liikkuvien palveluiden käyttöä kannattaisi kokeilla ostopalveluna ikäihmisille, vammaisille sekä syrjäseutujen väestölle. Hoitohenkilökuntaa ja hoitoaikoja pitää lisätä.	
Vapaat kommentit	

Palveluverkon muodostamisen periaatteet

- Keskitämme sote-keskuksiin tai seudullisesti palvelut, joissa asiakkaiden palvelutarpeet vaativat erityisiä tiloja, välineitä sekä osaamista, esimerkiksi muistikeskukset, apuvälinepalvelut ja ryhmäkuntoutustilat.
- Riittävä yksikkökoko on edellytys kustannustehokkaalle tilojen varustelulle.
- Tarjoamme monialaisia palveluja isoissa yksiköissä, joissa asiakkaan tarpeisiin voidaan reagoida joustavasti. Esimerkiksi ikäneuvolassa tehokas tiimi on esimerkiksi kolme sairaanhoitajaa ja kaksi fysioterapeuttia.
- Sote-asetat täydentävät sote-keskusten palveluverkkoa rajatuilla vastaanottopalveluilla.

Toimintakykyä tukevat palvelut

- Tarjoamme apuvälinepalveluihin liittyvää neuvontaa ja perustason palveluja (yleisimmin käytettyjä apuvälineitä) helposti saavutettavina, kuten useimmissa sote-keskuksissa, sote-asetilla sekä joissakin saariston sote-pisteissä.
- Keskitämme erityisosaamista vaativaa asiantuntijuutta, joka tarvittaessa jalkautuu sote-asetille ja -pisteisiin.

Arvio toimintakykyä tukevien palvelujen palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta		
	toteutuu pääsääntöisesti	x
	toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?		
Muutosehdotus		
Vapaat kommentit		

Palveluverkon muodostamisen periaatteet

- Perhekeskuspalveluja tuotetaan lähipalveluina (esim. neuvolat, oppilashuolto) kouluissa, oppilaitoksissa sekä muissa palvelupisteissä lapsille, nuorille ja perheille saavutettavina.
- Sovitamme tilankäyttöä yhteen muiden sosiaali ja terveydenhuollon palvelujen kanssa huomioiden samalla toimintayksikköjen turvallisuus ja palveluvarmuus.
- Saariston sote-pisteissä henkilöstön toimenkuva voi sisältää perhekeskuspalveluiden lisäksi muiden asiakasryhmien terveystalveluita.
- Palvelupisteet perustuvat väestön palvelutarpeisiin ja voimme tuottaa myös jalkautuvia palveluita esimerkiksi oppilaitosten tiloissa.

Perhekeskuspalvelut

varha

Arvio perhekeskuspalvelujen palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
toteutuu pääsääntöisesti	
toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?	
Muutosehdotus	
Vapaat kommentit	

Palveluverkon muodostamisen periaatteet

- Tuotamme erityispalveluja sote-keskuksissa ja väestön tarpeen mukaisesti sote-asetilla, lastensuojelulaitoksissa ja perhehoidossa.
- Erityispalvelut jalkautuvat myös sote-pisteisiin, mikäli asiakkaan tarpeet sitä edellyttävät.
- Toimipisteiden suunnittelussa huomioimme saavutettavuuden palveluintegraation tarpeet, asiakas- ja henkilöstöturvallisuuden sekä palvelujen jatkuvuuden hallinnan.

Lapsiperheiden erityispalvelut

varha

Arvio lapsiperheiden erityispalvelujen palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta		
	toteutuu pääsääntöisesti	x
	toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?		
Uusi perheoikeudellisten palvelujen piste suunnitellaan sijoittuvaksi Liettoon tai Auraan. Liedossa on paljon lapsiperheitä ja yli 20 000 asukasta. Auran väestömäärä on n. 4 000.		
Muutosehdotus		
Vapaat kommentit		

Palveluverkon muodostamisen periaatteet

- Tuotamme palveluja sote-keskuksissa ja väestön tarpeen mukaisesti sote-asetilla tai sote-pisteissä. Täydennämme lähipalveluja laajenevilla digitaalisilla palveluilla, liikkuvilla ja kotiin vietävillä palveluilla.
- Hallittu fyysisen palveluverkon tiivistäminen ja keskittäminen sote-keskuksiin ja sote-asetille tukee moniammatillista yhteistyötä ja kustannustehokkuutta. Erityistä huomiota kiinnitämme toimitilojen kuntoon, saavutettavuuteen ja palvelun haavoittuvuuden vähentämiseen.
- Liikkuvat sosiaalipalvelut tarjoavat kasvokkain annettavia palveluja myös kiinteän toimipisteverkon ulkopuolella.

Työikäisten sosiaalipalvelut

- Keskitettyjä tai erityistä osaamista vaativia yhteisiä palvelupisteitä ovat maahanmuuttajapalvelut ja sosiaali- ja kriisipäivystys.
- Asumisyksiköiden sijoittamisessa huomioimme, että yksiköitä on eri puolilla Varsinais-Suomea. Kuulemme asiakasta palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä asumisyksikön sijaintitoiveesta.

Arvio työikäisten palvelujen palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
toteutuu pääsääntöisesti	
toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?	
Muutosehdotus	
Vapaat kommentit	

Palveluverkon muodostamisen periaatteet

- Vammaiset asiakkaat saavat heidän tarpeitaan vastaavia perustason sosiaali- ja terveyspalveluita sote-keskuksissa, sote-asetilla ja sote-pisteissä lähellä heidän kotiaan ja asumispalveluitaan.
- Järjestämme päiväaikaisen toiminnan palvelut asiakkaan lähiympäristöön tai muuten saavutettavana.

Vammaispalvelut

- Vammaisten asumisyksiköt sijoittuvat eri puolille Varsinais-Suomea. Kuulemme asiakasta palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä asumisyksikön sijaintitoiveesta.
- Ympäri vuorokautisen asumispalveluiden ryhmäkotimuotoisten yksiköiden pääasiallinen tavoite on 12-15 asukaspaikkaa.
- Järjestämme vammaisten laitospalvelua keskitettynä palveluna Paimiossa ja Paraisilla heille, joiden palvelutarpeeseen ei voida vastata peruspalveluiden, asumispalveluiden tai liikkuvien palveluiden avulla.

Arvio vammaispalvelujen palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
toteutuu pääsääntöisesti	X
toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?	
Muutosehdotus	
Vapaat kommentit	
Pitää muistaa, että vammaiset ovat kaikkien palvelukokonaisuuksien käyttäjiä. Vammaisia on kaikissa ikä- ja asiakasryhmissä. Palvelujen saatavuudesta pitäisi tiedottaa paremmin.	

Palveluverkon muodostamisen periaatteet

- Ikääntyneiden palveluissa koulutetun henkilöstön saatavuus määrittää kyvyn tuottaa palveluja. Huomioimme tämän erityisesti palveluasumisyksikköjen sijoittamisessa, kiinteistön kunnon lisäksi.
- Tavoitteenamme on ympärivuorokautisen palveluasumisyksikön minimikoko noin 30 asukaspaikkaa tai sitä pienempi, mikäli palvelun saavutettavuus tai muut olennaiset tekijät sitä edellyttävät.
- Suunnittelemme Varhan uudet asumispalveluyksiköt pääsääntöisesti 60 asukkaan hybridiyksiköiksi, jotka tukevat palvelun jatkuvuutta asiakkaan palvelutarpeen kasvaessa.
- Huomioimme myös omaisten roolin ja tarpeet osallistua asiakkaan palveluihin.
- Parannamme kuntouttavan päivätoiminnan saavutettavuutta ja palveluun ohjautumista.

Ikääntyneiden palvelut

- Kuntouttavat arviointiyksiköt sijaitsevat seutukunnissa ja lisäämme niiden kapasiteettia vastaamaan ikääntyneiden määrää ja arvioinnin tarpeita.
- Keskitämme kuntouttavan lyhytaikashoidon isommiksi kokonaisuuksiksi.
- Laajennamme yhteisöllistä asumista alueellisen saatavuuden turvaamiseksi yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
- Järjestämme haastavien yhteyksien takana asuville ikääntyneille palvelut tosiasiallisen palvelukyvykkyytemme mukaisesti, pyrkien turvaamaan palvelut lähialueella.
- Ympärivuorokautisen palveluasumisen pyrimme järjestämään lähellä asiakkaan toivomaa asuinympäristöä.

Arvio ikääntyneiden palvelujen palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta		
	toteutuu pääsääntöisesti	
	toteutuu puutteellisesti	x
Miltä osin luonnos ei vastaa periaatteita?		
Muutosehdotus		
Koulutetun henkilöstön saatavuutta on parannettava välittömästi. Palveluiden saatavuus heikkenee alueellisesti, jos palveluyksiköt keskitetään isoihin yksiköihin. Keskittäminen vähentää myös työpaikkoja ja vaikuttaa kuntien hyvinvointiin ja selviytymiseen. Väestö ikääntyy kovaa vauhtia ja pienempiäkin alle 30 asukkaan palveluasumisyksiköitä pitäisi olla. Omaisten ja muiden läheisten vierailut ovat todella tärkeitä, usein hoitopäiväkirjoissa asukkaan ainoaksi viriketoiminnaksi on kirjattu ”omaisten päivittäinen vierailu”. Omaisten roolien huomioiminen ei saa tarkoittaa hoitovastuun siirtämistä omaisille.		
Vapaat kommentit		
Ikääntyneiden palvelut on iso ja edelleen kasvava kokonaisuus. Asumispalveluita on monen tasoisia. Ikääntyneiden siirtymistä fyysisistä asumisyksiköistä toiseen tulee minimoida varsinkin elämän loppuvaiheessa.		

Palveluverkon muodostamisen periaatteet (I)

Perustason sairaalapalvelut

- Tarjoamme perustason akuuttihoitoa ja kuntoutuksen sairaalapalveluja sote-keskusten ja sairaaloiden sekä tarvittaessa sote-asetusten yhteydessä turvaten riittävän alueellisen kapasiteetin ja kielivähemmistöjen tarpeet.
- Huomioimme myös omaisten roolin ja tarpeet sairaala- ja saattohoidon yhteydessä.
- Sovitamme sairaalahoidon kapasiteetin väestönkehityksen mukaiseksi kooten osastoja tarkoituksenmukaisiin kokonaisuuksiin eri alueilla.
- Varmistamme vuodeosastojen hoidon ja potilasturvallisuuden omalla arkisin saatavilla olevalla lääkäriresurssilla, erikoissairaanhoidon konsultaatiomahdollisuuksilla sekä tarvittavilla diagnostiikka-, päivystys- ja terapiapalveluilla.
- Sairaalatoiminnan verkostoa tarkastellaan huomioiden palvelujen laatu, tarve, kustannustehokkuus ja alueellinen yhdenvertaisuus.
- Pylimme luopumaan huonokuntoisista vuodeosastoista korvaavien tilojen löytyessä tai korjausten ollessa kustannustehokkaasti toteutettavissa tai kun se on palvelujen laadun, henkilöstön saatavuuden, turvallisuuden tai talouden kannalta perusteltua.

varha

Arvio perustason sairaalapalvelujen palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta		
	toteutuu pääsääntöisesti	
	toteutuu puutteellisesti	x
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?		
Omaisten ja läheisten roolia ei huomioida perustason sairaalapalveluiden muutoksissa, kun vuodeosastoja lakkautetaan. Lieto on kasvava kunta, jossa vuodeosasto suljetaan. Tarkoitus on siirtää potilaat Kaarinaan tai Raisioon. Väestökehitys ja palvelun saatavuus jätetään siis huomioimatta.		
Muutosehdotus		
Vapaat kommentit		
Vuodeosastojen lakkauttamista tulee harkita perusteellisesti. Liedon vuodeosasto pitää ehdottomasti säilyttää. Muidenkin vuodeosastojen lakkauttaminen tulee jatkossa kuormittamaan erikoissairaanhoidon ja saattohoidon vuodepaikkoja.		

Palveluverkon muodostamisen periaatteet (II)

- Tuotamme vaativaa somaattista ja psykiatrista erikoissairaanhoidoa ja diagnostiikkaa keskitetysti Turussa, päiväkirurgiaa ja muita tarkoituksenmukaisia erikoissairaanhoidon palveluja myös Salossa.
- Tarjoamme usein tarvittavia tarkoituksenmukaisia erikoissairaanhoidon palveluja sote-keskusten yhteydessä osana perustason ja erikoissairaanhoidon integraatiota.
- Loimaan ja Uudenkaupungin sairaalat ovat jatkossakin osa erikoissairaanhoidon palveluverkkoa, ja palvelujen laajuutta ja sisältöä arvioidaan säännöllisesti huomioiden palvelutarve, hoidon laatu, potilasturvallisuus, kustannusvaikuttavuus ja alueellinen yhdenvertaisuus.
- Aikuispsykiatrian avopalveluja tarjoamme Turussa, Salossa, Uudessakaupungissa ja Loimaalla yhteistyössä perustason mielenterveys- ja päihdepalvelujen kanssa
- Järjestämme päivystyspalvelut Turussa ympärivuorokautisesti, Salossa, Loimaalla ja Uudessakaupungissa tarveperusteisesti lainsäädännön mukaisesti.

Erikoissairaanhoidon palvelut, diagnostiset palvelut ja päivystys

- Perustason kuvantamispalvelut järjestämme asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti. Keskitämme sairaalapalvelujen tuottaman kiireellisen näytteenoton sairaaloihin, sote-keskuksiin ja sote-asemille.
- Kiireetöntä näytteenottoa voimme järjestää myös niiden ulkopuolella. Ajanvarauksetonta palvelua tarjoamme mahdollisuuksien mukaan.
- Tyks Laboratoriot tarjoaa valikoiduissa sote-pisteissä näytteenottopalveluja perustason palveluna tavalla, joka täyttää diagnostiikan laatustandardit.

Arvio erikoissairaanhoidon palvelujen, diagnostisten palvelujen ja päivystyksen palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
toteutuu pääsääntöisesti	x
toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?	
Muutosehdotus	
Ajanvarauksetonta laboratoriopalvelua täytyy tarjota enemmän, muutoin laboratoriokäynnit saattavat unohtua ja diagnoosit ja hoitoon pääsy viivästyy. Hoito viivästyy ja tilanne vaikeutuu.	
Vapaat kommentit	

Muut mahdolliset kommentit huomioitavaksi valmistelussa
Lausuntopyyntöjen ajoittaminen kesäaikaan oli erittäin huono ratkaisu. Lausunnot ovat erittäin tärkeä osa kaikkea palvelujen kehittämistä. Talous ja työvoiman saatavuus sekä palvelujen keskittäminen ovat liian määrääviä tekijöitä. Inhimillisyys ja yhdenvertaisuus ja lähipalvelut pitäisi nostaa käytännön ratkaisuissa tärkeämmäksi.

Lausuntokierroksen kysymykset palveluverkkovisiosta Varhan toimielimille

Arvioidessanne pitkän aikavälin visiota palveluverkkokehityksestä (2027–2037) pyydämme teitä ystävällisesti arvioimaan erityisesti seuraavia näkökulmia kussakin palvelukokonaisuudessa:

Arvioimanne palvelukokonaisuus
Sote-keskuspalvelut, Avoterveydenhuolto
Pidättäkö palveluverkon muutoksia (lisäys/karsinta) oikeasuhteisina suhteessa ennustettuihin väestön palvelutarpeen muutoksiin?
Palvelutarve kasvaa, kun väestö ikääntyy. Palvelujen keskittyminen suurimpiin asutuskeskuksiin heikentää muualla asuvien hakeutumista ja pääsyä palveluihin.
Ovatko virkajohdon näkemykset digipalvelujen roolista palveluverkon osana mielestänne realistiset?
Digipalvelut sopivat vain joillekin väestöryhmille ja hyvän koulutustason omaaville. Ne eivät sovi ikääntyneille eivätkä yhteiskunnan vähäosaisille, joita on paljon myös nuorissa ja keski-ikäisissä.
Toteutuuko palveluintegraation tavoite ja sote-palvelujen yhdistäminen samoihin toimipisteisiin visiossa riittävällä tavalla?
Palveluintegraatio sopii suuriin asutuskeskuksiin paremmin kuin pieniin.
Ovatko palvelujen keskittämiseen liittyvät perustelut (kysyntä, henkilöstö, tilojen kunto, kustannustehokkuus) hyväksyttäviä?
Osittain kyllä. Palvelujen keskittäminen toisaalta vähentää kysyntää mm. pitkien välimatkojen takia. Henkilöstön saatavuuden parantaminen ja työhyvinvointi pitää ottaa kärkihankkeeksi. Pienemmät kunnat menettävät sote-alan työpaikkoja keskittämisessä ja niiden mahdollisuudet huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista heikkenevät merkittävästi.
Miten arvioitte palveluverkon keskittämisen ja toimipisteiden vähentämisen vaikutukset palvelujen toimivuuteen?
Isoissa keskitetyissä toimipisteissä sijaisten löytäminen ei ole niin kriittistä kuin pienemmissä. Palveluun hakeutumisen motivaatio heikkenee, mitä kauempana asiakas asuu toimipisteistä. Yhdenvertaisuus ei enää toteudu. Palvelujen saatavuutta on arvioitu henkilöautolla kulkemiseen kuluvan matka-ajan perusteella, mikä ei kaikkien asiakkaiden kohdalla ole mahdollista.
Ovatko esitetyt investointi- ja tilaratkaisut (uudet sote-keskukset, toimitilojen yhdistämiset ja sulkemiset) perusteltuja pitkällä aikavälillä?
Taloudellisesta näkökulmasta näin voi olla. Mutta suuriin palvelukeskittymiin liittyy potilasturvallisuuden kannalta riskejä, jotka koskevat erityisesti ikäihmisiä. Erilaiset infektiot ja pandemiat leviävät nopeasti, myös potilaiden kaatumiset tullevat lisääntymään itselle vieraissa ympäristöissä. Julkisen liikenteen verkosto on puutteellinen monella alueella. Kela-takseja ei voi käyttää kaikissa palveluissa.
Missä palveluissa näette erityisiä riskejä tai haasteita?
Kaikkien palveluiden saatavuus heikkenee niiden siirtyessä kauemmas. Tämä koskee erityisesti ikäihmisiä, vammaisia ja lapsiperheitä. Kynnys hakeutua palveluihin kasvaa, kun tavoitteen pitäisi olla päinvastoin ja hoitoon pääsyn pitäisi helpottua.

Vapaamuotoinen kommentti lausuntoon

Arvioimanne palvelukokonaisuus
Sote-keskuspalvelut, Suun terveydenhuolto

Pidätkö palveluverkon muutoksia (lisäys/karsinta) oikeasuhtaisina suhteessa ennustettuihin väestön palvelutarpeen muutoksiin?
Pääosin kyllä. Isommat palvelupisteet pystyvät selviytymään henkilövajeista paremmin eikä hoitoaikoja tarvitse peruuttaa. Palveluaikoja pitää olla tarpeeksi ja hoitojonoja pitää lyhentää merkittävästi. Erityisesti ikäihmisten, vammaisten ja muiden erityisryhmien pääsy hammashoitoon on ratkaisevaa yleisen terveydentilan säilyttämiseksi kohtuullisen hyvänä. Liikkuvia hammaslääkäripalveluja (Varhan omana tai Varhan järjestäminä yksityisinä palveluina) pitää olla ehdottomasti tarjolla syrjäseuduilla asuville. Liikkuvien palvelujen tulee olla esteettömiä.
Ovatko virkajohdon näkemykset digipalvelujen roolista palveluverkon osana mielestänne realistiset?
Ei. Digipalvelut eivät ole kaikkien käytettävissä.
Toteutuuko palveluintegraation tavoite ja sote-palvelujen yhdistäminen samoihin toimipisteisiin visiossa riittävällä tavalla?
Osittain.
Ovatko palvelujen keskittämiseen liittyvät perustelut (kysyntä, henkilöstö, tilojen kunto, kustannustehokkuus) hyväksyttäviä?
Kyllä. Keskittäminen nimenomaan suun terveydenhuollon palveluissa on perusteltua henkilöstön saatavuuden, laitehankintojen ja tilojen suhteen.
Miten arvioitte palveluverkon keskittämisen ja toimipisteiden vähentämisen vaikutukset palvelujen toimivuuteen?
Palvelut sinänsä saadaan toimiviksi. Mutta yhdenvertaisuus ei toteudu, jos pitkät ja hankalat matkat ovat este hoitoon hakeutumiselle. Tämä koskee erityisesti ikäihmisiä, vammaisia ja muita erityisryhmiä, monella tapaa syrjäytyneitä ja kauempana asuvia.
Ovatko esitetyt investointi- ja tilaratkaisut (uudet sote-keskukset, toimitilojen yhdistämiset ja sulkemiset) perusteltuja pitkällä aikavälillä?
Ei.
Missä palveluissa näette erityisiä riskejä tai haasteita?

Hoitoon hakeutumisen vaikeus heillä, joilla olisi kiireellistä päästä hammashoitoon. Hammashoidon kalleus on toinen haasteellinen asia.
Vapaamuotoinen kommentti lausuntoon

Arvioimanne palvelukokonaisuus
Sosiaali- ja vammaispalvelut

Pidättekö palveluverkon muutoksia (lisäys/karsinta) oikeasuhtaisina suhteessa ennustettuihin väestön palvelutarpeen muutoksiin?
Ei. Vammaispalvelut pitää pääosin saada mahdollisimman lähelle.
Ovatko virkajohdon näkemykset digipalvelujen roolista palveluverkon osana mielestänne realistiset?
Ei.
Toteutuuko palveluintegraation tavoite ja sote-palvelujen yhdistäminen samoihin toimipisteisiin visiossa riittävällä tavalla?
Ei. Pienemmät yksiköt ovat helpommin saavutettavissa.
Ovatko palvelujen keskittämiseen liittyvät perustelut (kysyntä, henkilöstö, tilojen kunto, kustannustehokkuus) hyväksyttäviä?
Toiminnan kannalta kyllä. Asiakkaiden kannalta ei.
Miten arvioitte palveluverkon keskittämisen ja toimipisteiden vähentämisen vaikutukset palvelujen toimivuuteen?
Toiminnan kannalta toteutuu. Asiakkaiden kannalta hankaloituu, kun saavutettavuus vaikeutuu. Hoitoon hakeutuminen viivästyy.
Ovatko esitetyt investointi- ja tilaratkaisut (uudet sote-keskukset, toimitilojen yhdistämiset ja sulkemiset) perusteltuja pitkällä aikavälillä?
Ei todellakaan.
Missä palveluissa näette erityisiä riskejä tai haasteita?
Kaikissa.

Vapaamuotoinen kommentti lausuntoon

Arvioimanne palvelukokonaisuus
Ikääntyneiden palvelut

Pidätkö palveluverkon muutoksia (lisäys/karsinta) oikeasuhtaisina suhteessa ennustettuihin väestön palvelutarpeen muutoksiin?
Ei. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen lisääntyvä tarve on ymmärretty. Samalla asumisyksiköiden ja laitospalveluiden määrää on suunniteltu vähennettäväksi huomattavasti yksikkökoon kasvaessa. Liian suuret yksiköt eivät ole inhimillisiä. Ikääntyneet kaipaavat kodinomaisia yhteisöjä, joissa on turvallista asua. Liedossa Ruskan lyhytaikaishoitoyksikön toiminta on suunniteltu lakkautettavaksi viimeistään vuonna 2029. Uuden vastaavan palvelun tulisi edelleen sijaita Liedossa. Palvelutarve kuitenkin kasvaa ja ikäihmiset muuttavat enenevässä määrin Liedon keskusta-alueelle, jonka kehittämissuunnitelma on Liedossa meneillään. Yhteisöllisen asumisen lisääntyminen on epävarmaa. Se soveltuu vain hyväkuntoisille. Yhteisöllisen asumisen paikkoja pitää rakentaa hyvin harkitusti, ettei ikäihminen joudu jatkuvasti siirtymään yksiköstä toiseen kunnon heikentyessä. Seurauksena on silloin vaikea sopeutuminen uuteen asumisympäristöön, uuteen hoitohenkilökuntaan ja uusiin muihin asukkaisiin. Kuntouttavien arviointiyksikköjen määrän tulee olla riittävä, jotta oikea hoito tulee määritellyksi. Arviointiyksiköt voivat olla Varhan omia tai yksityisiä.
Ovatko virkajohdon näkemykset digipalvelujen roolista palveluverkon osana mielestänne realistiset?
Kyllä. Digiasioinnilla ei ole lisääntyvää merkitystä.
Toteutuuko palveluintegraation tavoite ja sote-palvelujen yhdistäminen samoihin toimipisteisiin visiossa riittävällä tavalla?
Ei saa keskittää liikaa. Ikäihmiset eivät pysty omaksumaan samalla palvelukerralla monta asiaa.
Ovatko palvelujen keskittämiseen liittyvät perustelut (kysyntä, henkilöstö, tilojen kunto, kustannustehokkuus) hyväksyttäviä?
Tätä suunnitelmaa Varhassa esiteltäessä mainittiin, että suunnitelman lähtökohtana eivät ole säästöt vaan palvelutarpeet.
Miten arvioitte palveluverkon keskittämisen ja toimipisteiden vähentämisen vaikutukset palvelujen toimivuuteen?

Palvelut ovat vaikeammin saavutettavissa.
Ovatko esitetyt investointi- ja tilaratkaisut (uudet sote-keskukset, toimitilojen yhdistämiset ja sulkemiset) perusteltuja pitkällä aikavälillä?
Taloudellisesta näkökulmasta näin voi olla. Mutta suuriin palvelukeskittymiin liittyy potilasturvallisuuden kannalta riskejä, jotka koskevat erityisesti ikäihmisiä. Erilaiset infektiot ja pandemiat leviävät nopeasti, myös potilaiden kaatumiset tullevat lisääntymään itselle vieraissa ympäristöissä. Julkisen liikenteen verkosto on puutteellinen monella alueella. Kela-takseja ei voi käyttää kaikissa palveluissa.
Missä palveluissa näette erityisiä riskejä tai haasteita?
Ikäihmisten sopeutumisessa usein tapahtuviin asumisyksikön vaihdoksiin ja omaisten jaksaminen ja kulkemisvaikeudet uusiin asumisyksiköihin.
Vapaamuotoinen kommentti lausuntoon

Arvioimanne palvelukokonaisuus
Sairaalapalvelut, Perustason sairaalapalvelut

Pidätkö palveluverkon muutoksia (lisäys/karsinta) oikeasuhtaisina suhteessa ennustettuihin väestön palvelutarpeen muutoksiin?
Ei. Turun seudulla kaavaillaan vuodeosastotoiminnan laajentamista Raisioon ja Kaarinaan. Liedon vuodeosasto suljettaisiin 2030-luvulla ja potilaat sijoittuisivat Raisioon ja Kaarinaan, joihin ei ole mitään muuta asiointitarvetta eikä joukkoliikennettä. Omaisten liikkuminen on vaikeaa/mahdotonta. Vastustamme jyrkästi perustason vuodeosaston sulkemista Liedossa. Tarve vuodeosastolle on selkeästi edelleen olemassa yli 20 000 asukkaan Liedossa. Sulkemisen perusteet eivät ole riittäviä eivätkä hyväksyttäviä. Varhan tulee huolehtia henkilökunnan saatavuudesta. Vuodeosaston sulkeminen johtaisi terveystalouden ja niiden saavutettavuuden heikkenemiseen ja työpaikkojen vähenemiseen. Myös kotisairaalan ja saattohoidon palvelujen loppuminen Liedossa tulisi olemaan todennäköistä.
Ovatko virkajohdon näkemykset digipalvelujen roolista palveluverkon osana mielestänne realistiset?
Kyllä.
Toteutuuko palveluintegraation tavoite ja sote-palvelujen yhdistäminen samoihin toimipisteisiin visiossa riittävällä tavalla?

Liiallinen integraatio vaikeuttaa palveluihin hakeutumista.
Ovatko palvelujen keskittämiseen liittyvät perustelut (kysyntä, henkilöstö, tilojen kunto, kustannustehokkuus) hyväksyttäviä?
Henkilöstön saatavuuteen kiinnitettävä enemmän huomiota.
Miten arvioitte palveluverkon keskittämisen ja toimipisteiden vähentämisen vaikutukset palvelujen toimivuuteen?
Toimipisteiden vähentäminen vaikeuttaa omaisten ja läheisten matkoja toimipisteisiin. Heidän vierailunsa vuodeosastoilla on erittäin tärkeä osa potilaan paranemista ja motivaatiota.
Ovatko esitetyt investointi- ja tilaratkaisut (uudet sote-keskukset, toimitilojen yhdistämiset ja sulkemiset) perusteltuja pitkällä aikavälillä?
Ei. Keskittäminen ja palvelujen yhdistäminen liian suuriin yksiköihin ei ole hyvä ratkaisu.
Missä palveluissa näette erityisiä riskejä tai haasteita?
Kaikissa.
Vapaamuotoinen kommentti lausuntoon
Varhan palveluiden tulee tukea ihmisten ja kuntien hyvinvointia. Palvelujen keskittäminen vie kuntien hyvinvointitavoitteilta pohjaa pois. Sote-palveluiden työpaikkoja tulisi olla pienemmissäkin kunnissa. Mitä suurempia yksiköitä tulee olemaan sitä enemmän hoitovirheitä tapahtuu.